

Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Jaarverslag 2024

Dantumadiel

hûsenhiem

Voorwoord

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de advisering vanuit hûs en hiem sterker gericht op een integrale benadering van het brede begrip omgevingskwaliteit. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de Adviescommissie Omgevingskwaliteit, waarvan de leden door de gemeenteraad zijn benoemd. De adviescommissie bestaat uit deskundigen op het vlak van architectuur, stedenbouw, landschap en monumentenzorg en is onderdeel van het bredere instrumentarium van de gemeente om vanuit het publieke domein kwaliteit van de leefomgeving te bevorderen. In de Verordening op de Adviescommissie is opgenomen dat jaarlijks een verslag aan de gemeenteraad dient te worden voorgelegd. Dit verslag betreft het kalenderjaar 2024 waarin de advisering is gebaseerd op de Omgevingswet.

In de Memorie van Toelichting op de Omgevingswet wordt omgevingskwaliteit als volgt omschreven: 'Omgevingskwaliteit duidt op het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten.'

Het college van B&W legt aanvragen voor een omgevingsvergunning of voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten voor aan de adviescommissie. De advisering richt zich ook tot het college. Beoordeling is gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde beleidskaders en criteria. Nieuw is dat de adviescommissie bij elk voorstel in de beoordeling onderzoekt of het plan een positieve bijdrage levert aan de instandhouding of verbetering van de omgevingskwaliteit. Wij beschouwen dat als een enorme verbetering ten opzichte van het inmiddels achterhaalde begrip of het plan al of niet 'voldoet aan redelijke eisen van welstand'. Adviezen van de commissie worden vrijwel altijd opgevolgd, al kán het college daarvan gemotiveerd afwijken. Als er door het college meermaals afgeweken wordt op een specifiek aspect kan dat voor de gemeenteraad aanleiding zijn om het beleid op dat aspect aan te passen.

Naast een rapportage en aanbevelingen bevat dit verslag cijfers over aard en omvang van de aanvragen in uw gemeente, afgezet tegen het provinciale gemiddelde en ten opzichte van 2023 maar staat los van de financiële verantwoording. Het is goed om te weten dat de kosten voor advisering door hûs en hiem worden doorberekend aan de aanvragers van een omgevingsvergunning. Dat betekent ook dat hûs en hiem niet op de begroting van de gemeente staat. Voor nadere informatie over de financiën en de bedrijfsvoering verwijzen wij u graag naar het algemeen jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling, dat separaat aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Kwaliteit komt tot stand in de dialoog en het is mensenwerk. Graag gaan wij ook met u nader in gesprek. Wij stellen het zeer op prijs als u een keer één van de openbare zittingen van de adviescommissie in de gemeente bij kunt wonen. U bent van harte welkom. In het kader van het 100-jarig jubileum van de adviescommissie in 2025 organiseren wij ontmoetingen met raadsleden, bijvoorbeeld in de vorm van een fietstocht om samen te ontdekken en te bespreken hoe we de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente nog beter kunnen beschermen en bevorderen. Laat het ons weten als u daarvoor belangstelling heeft.

Namens uw Adviescommissie Omgevingskwaliteit,

Marc A. Visser,
voorzitter

Het jaar 2024 in vogelvlucht

De Dantumadiel is één van de 17 Friese gemeenten die de Adviescommissie Omgevingskwaliteit hûs en hiem hebben aangewezen als geïntegreerde welstands- en monumentencommissie. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, gaat deze commissie door onder de naam Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit.

Werkwijze en samenstelling van de commissie

De adviescommissie ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Dantumadiel wordt benoemd door de gemeenteraad en is onafhankelijk van de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. De commissie adviseert het college van burgemeester en wethouders en legt verantwoording af aan de gemeenteraad.

Elke woensdag op de even weken vergadert de commissie lokaal op het gemeentehuis van de gemeente Dantumadiel. Het jaar 2024 was het eerste jaar waarbij de gemeente weer een zelfstandig ambtelijk apparaat had. Dit leidde met name in het begin tot opstartproblemen. De ambtelijke ondersteuning is niet overgekomen vanuit de samenwerkingsorganisatie en is opnieuw begonnen op het moment dat ook de omgevingswet inwerking trad. Het heeft dan ook een tijd geduurd voor de eerste vergadering werd georganiseerd. In principe worden tijdens de vergadering van de lokale commissie alle aanvragen beoordeeld en voorzien van een advies. Toch zijn er aanvragen die een bredere samenstelling dan de twee adviseurs van de lokale commissie behoeven. In dat geval kan een beroep worden gedaan op de breed samengestelde, zogenoemde, centrale commissie die eens in de twee weken bijeenkomt. Deze afweging wordt in de lokale commissie gemaakt. De centrale commissie is multidisciplinair en bestaat naast de architectleden onder andere uit een landschapsarchitect, een cultuurhistoricus, een stedenbouwkundige, een monumentenarchitect en een burgerlid.

De samenstelling van de lokale commissie was in 2024:

• Voorzitter
ir. René Bremer	• Monumentendeskundigen
drs. Gertjan Timmer
ir. Gerrit Boschloo
drs. Marloes Eskens
• Secondanten
1e periode:
drs. Gertjan Timmer
2e periode:
ir. Jasper van Zellingen
3e periode:
ir. Wiepkjen Kingma	• Gemeentelijkeondersteuning
P. Tjeerdsma

Afwijking advisering

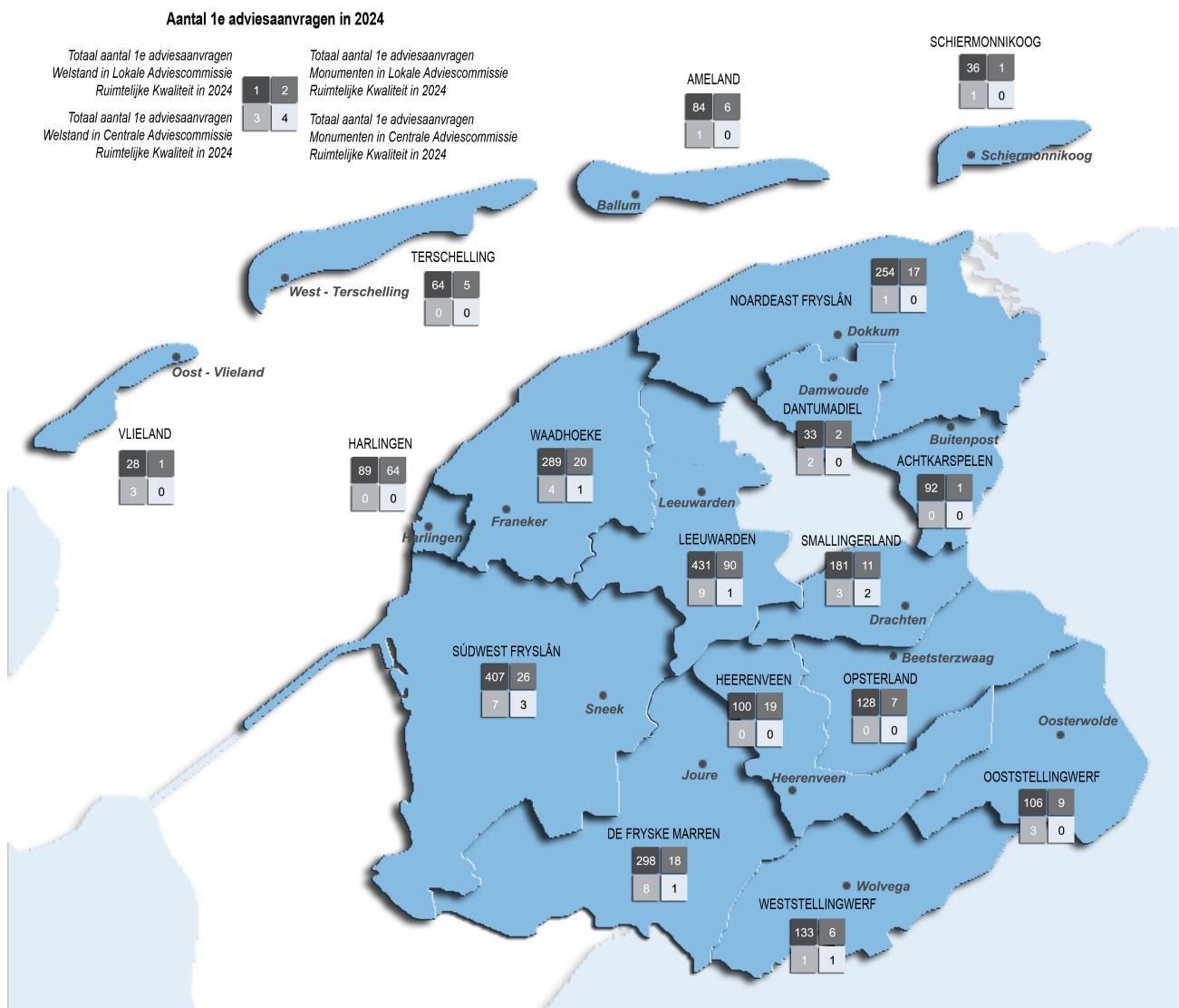
Doorgaans wordt het advies door het college gevolgd, toch kunnen er redenen zijn de advisering niet te volgen en (gemotiveerd) af te wijken van de advisering.

Openbaarheid van de advisering

De vergaderingen dienen openbaar plaats te vinden. Niet alleen de adviezen, ook de beraadslaging zelf dient openbaar plaats te vinden. De gemeente geeft hier invulling aan door de aanvragers uit te nodigen en de agenda op de website te publiceren. De vergaderruimte is niet openbaar toegankelijk door de positie in het gemeentehuis, de bezoekers worden uit de ontvangsthall opgehaald. De vergadering wordt goed bezocht, niet alleen fysiek maar ook digitaal weten de aanvragers de weg prima te vinden.

2024 in cijfers

Op de overzichtskaart kunt u zien hoe de aantallen van eerste planbehandelingen over de gehele provincie verdeeld zijn.

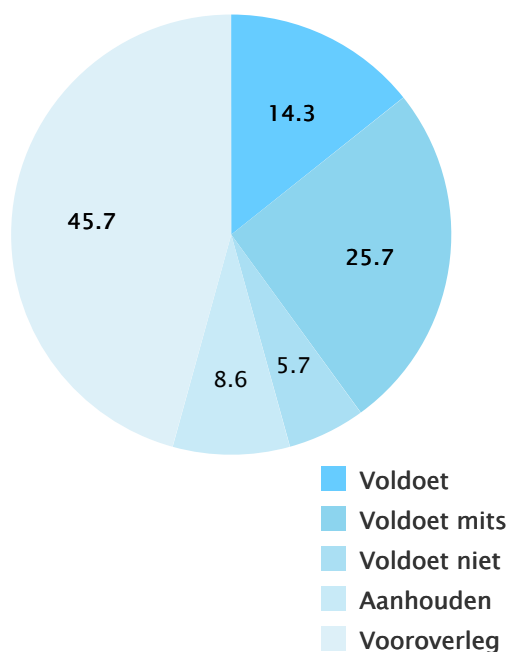

88%

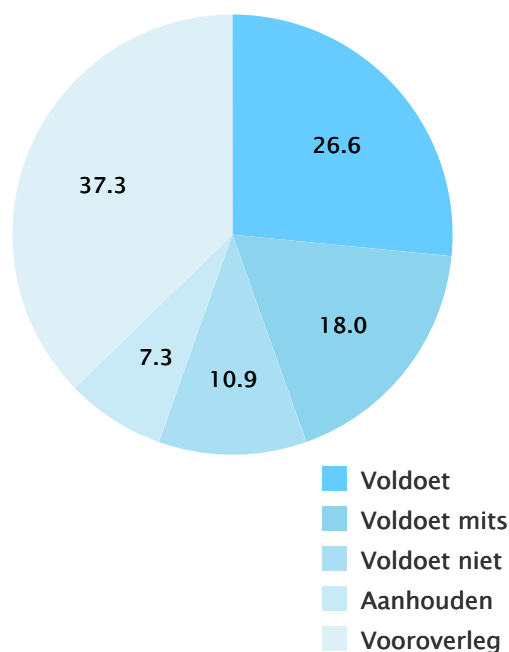
van de formele aanvragen kreeg in één keer een positief of een 'voldoet mits' advies.

Met 40% was de groep aanvragen met een bouwsom tussen € 100.000 en € 250.000 de sterkst vertegenwoordigde categorie.

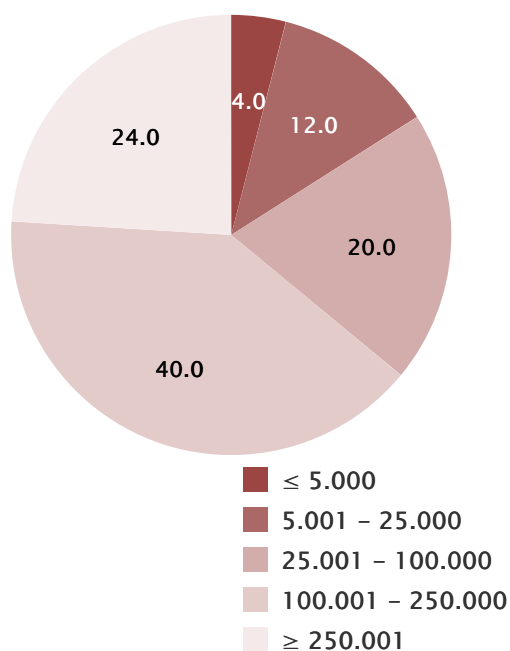
Percentage naar Aard van Advies Gemeente

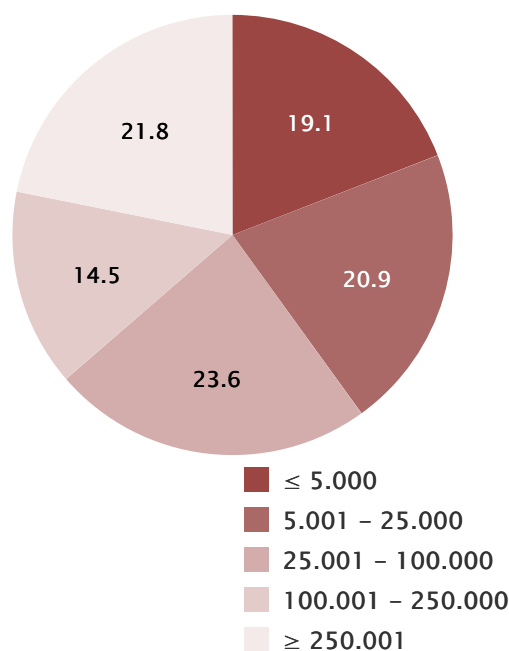
Percentage naar Aard van Advies Provinciaal

Percentage Adviezen naar Bouwsom Gemeente

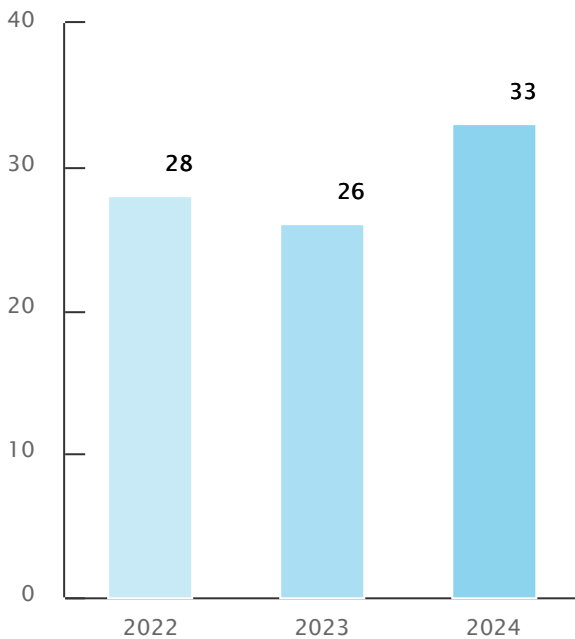
Percentage Adviezen naar Bouwsom Provinciaal

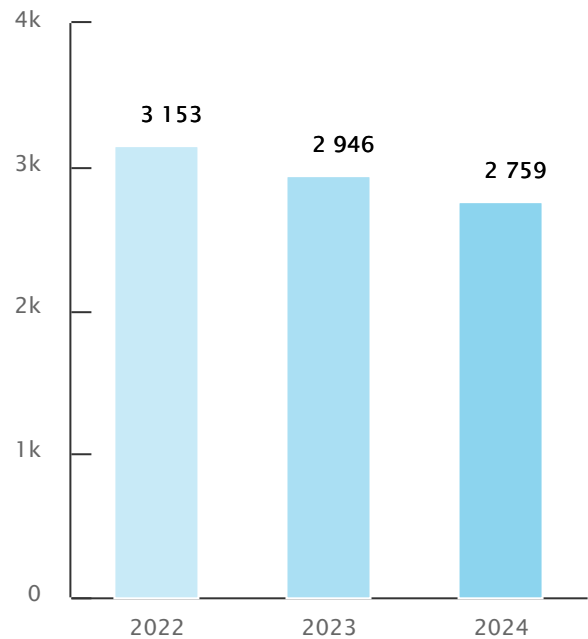
90%

van de planbehandelingen werden in de vergadering toegelicht door de aanwezige initiatiefnemer of de ontwerper.

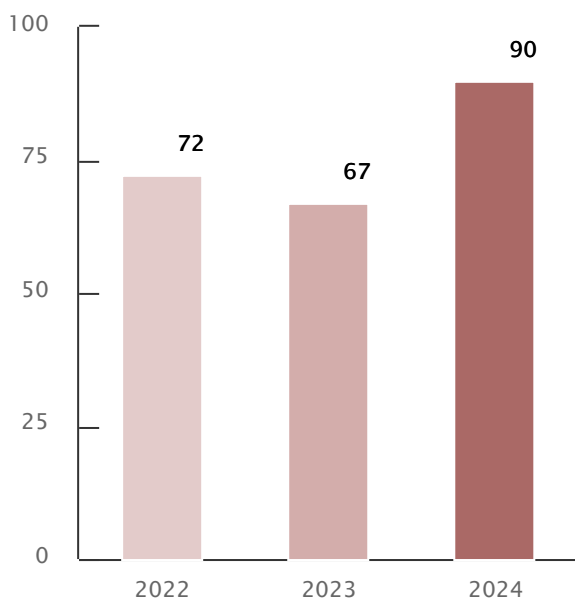
Aantal 1e Adviesaanvragen Gemeente

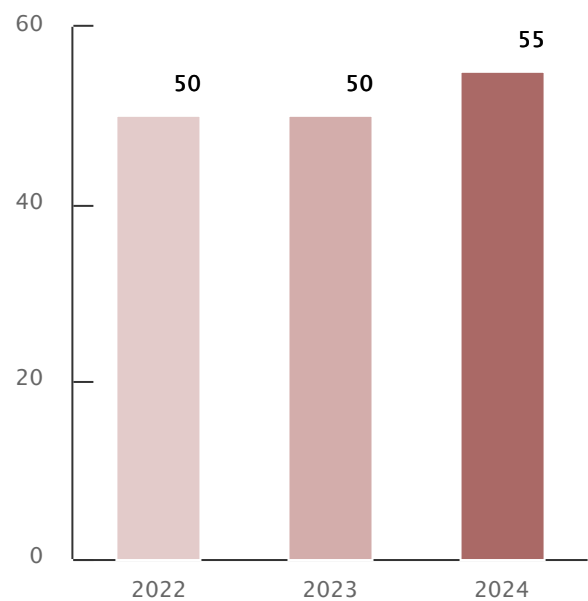
Aantal 1e Adviesaanvragen Provinciaal

Percentage bezoekers Lokale Commissie Gemeente

Percentage bezoekers Lokale Commissie Provinciaal

NIEUWE TABEL

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
1e welstandsadviesaanvragen	28	26	33	3153	2946	2759
behandelingen/welstandsaanvr.	2,18	1,62	1,42	2	1,91	2,02
1e monumentenadviesaanvragen	0	6	2	325	355	303
behandelingen/monumentaansvr.	0,0	1,5	2,0	1,78	1,76	2,26
totaal aantal 1e aanvragen	28	32	35	3478	3301	3062
adviesgelden (x € 1000)	17,6	7,3	18,7	1090	1149,7	1474,3

TABEL B

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Voldoet	25,0%	15,6%	14,3%	24,6%	27,6%	26,6%
Voldoet mits	14,3%	21,9%	25,7%	17,6%	17,0%	18,0%
Voldoet niet	14,3%	9,4%	5,7%	13,3%	14,3%	10,9%
Aanhouden	0,0%	6,2%	8,6%	5,0%	3,8%	7,3%
Vooroverleg	46,4%	46,9%	45,7%	39,5%	37,3%	37,3%

TABEL - C

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
≤ 5.000	19,1%	26,3%	4,0%	15,6%	13,7%	19,1%
5.001 - 25.000	5,3%	10,5%	12,0%	27,0%	24,7%	20,9%
25.001 - 100.000	21,1%	15,8%	20,0%	27,6%	26,8%	23,6%
100.001 - 250.000	21,1%	31,6%	40,0%	12,6%	16,3%	14,5%
≥ 250.001	31,6%	15,8%	24,0%	17,2%	18,5%	21,8%

TABEL D

	Dantumadiel			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
aantal vergaderingen	37	26	16	485	473	475
percentage plannen met bezoek	72%	67%	90%	50%	50%	55%
plannen met bezoek/vergadering	1,2	1,3	2,9	7,0	6,6	7,3%
plannen met bezoek totaal	44	34	46	3412	3134	3449

Gemeentelijk beleid

De commissie beoordeelt de plannen voor bouwwerken op basis van door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota's met criteria. Als het gaat om een monument, wordt beoordeeld of de monumentale waarden van het pand in voldoende mate worden gerespecteerd. De advisering vindt steeds plaats binnen de bouwmogelijkheden van het bestemmingsplan.

Het gemeentebeleid

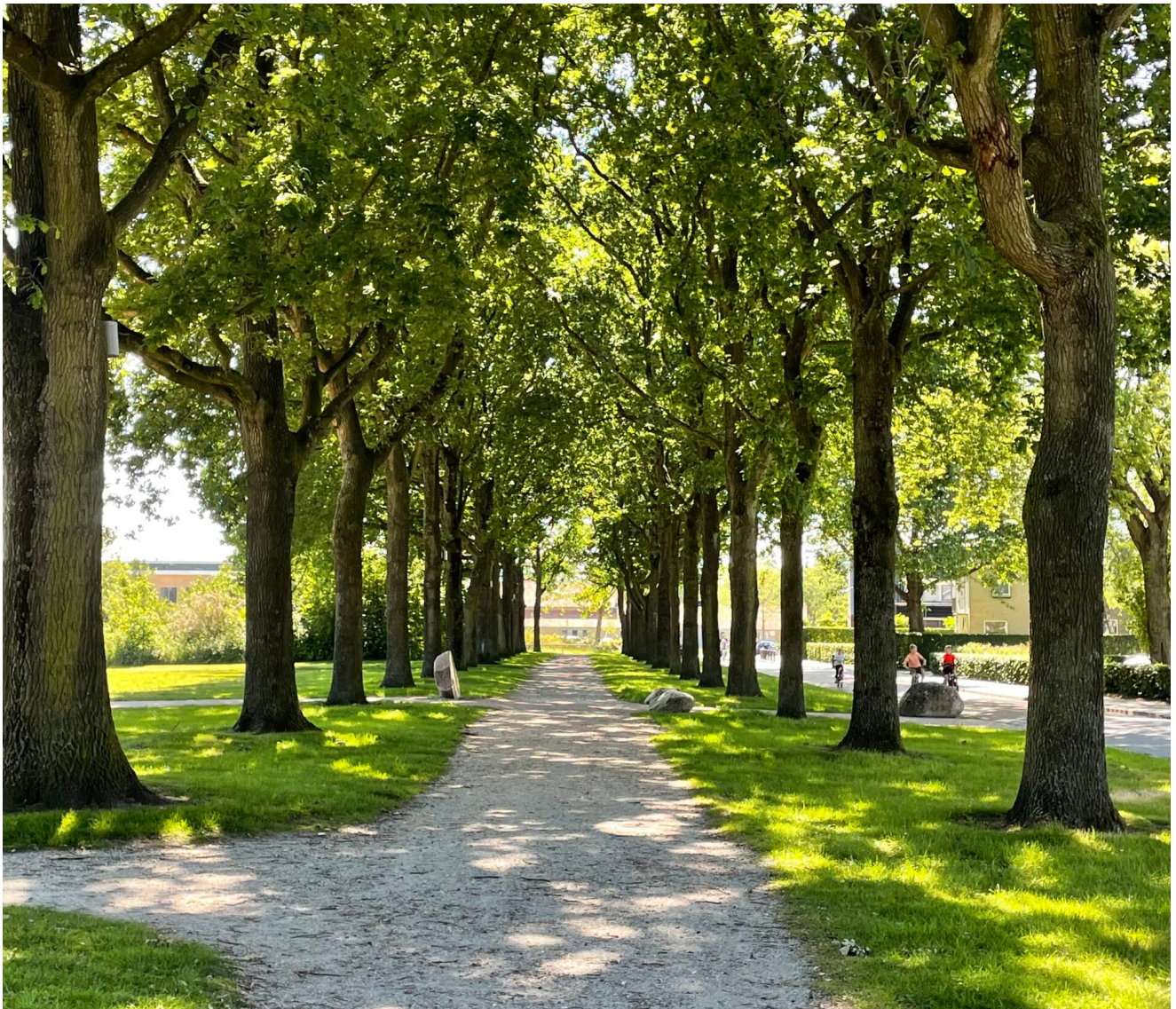
Het gemeentelijkbeleid waar de commissie aan dient te toetsen is vervat in de welstandsnota. De gemeente is zeer terughoudend in de welstandstoetsing. Veel vergunningplichtige zaken zijn welstandsvrij en de criteria die er zijn zijn vaak erg algemeen. Daarbij worden veel zaken in het bestemmingsplan geregeld waardoor de interpretatieruimte verder wordt ingekaderd. Ontwikkelingen naast karakteristieke panden zijn welstandsplichtig. De criteria maken echter veel verwijzingen naar het bestemmingsplan waardoor de werkelijke advisering zeer beperkt is. De meerwaarde van een welstandstoetsing is daarmee ook beperkt. De ruimtelijke afweging is hierdoor bijna geheel verschoven naar het planologische voortraject. Alhoewel wij hier een adviesrol in zouden kunnen vervullen, is deze vraag in het verslagjaar niet aan de orde geweest. Wij kunnen onafhankelijk, deskundig en snel adviseren.

De monumentenadvisering is onderdeel van het werkveld. Ook de redengevende omschrijvingen van monumenten vormt een deel van het beleidskader waar de commissie gebruik van maakt. Mede gelet op de nieuwe wetgeving waarin een transparant proces in een vroeg stadium wordt nagestreefd, bieden wij onze expertise in het voortraject aan. Daarnaast doen wij de aanbeveling de welstandsnota te herzien om zo de bestaande omgevingskwaliteit beter te kunnen beschermen en nieuwe kwaliteiten te kunnen toevoegen.

Conclusie en Aanbevelingen

De vergaderingen worden goed bezocht door aanvragers. Dit zien wij als positieve ontwikkeling van de afgelopen jaren. De advisering is daarmee veel directer en toegankelijker. Het te hanteren beleid is een weinig sturend instrument. Evaluatie en actualisatie wordt aanbevolen.

Colofon

hûs en hiem
adviseurs omgevingskwaliteit

Johan Willem Frisostraat 1
8933 BN
Leeuwarden

058-2337930
www.husenhiem.nl
husenhiem@husenhiem.nl